

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-31/2005/35.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Fővárosi Gázművek Rt.** (Budapest) eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indult eljárásban – nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát az eljárás alá vont vállalkozás a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérheti a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható keresettel.

I n d o k o l á s

I.

Az eljárás megindítása

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal 2005. február 18-án a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 67. § (1) bekezdése és a 70. § (1) bekezdése együttes alkalmazásával versenyfelügyeleti eljárást indított a Fővárosi Gázművek Rt. (a továbbiakban: FŐGÁZ Rt.) ellen annak vizsgálatára, hogy a kizárólagosan általa nyújtható gázszerelési szolgáltatásainak árai sértik-e a Tpv. 21. § a) pontjának az árak tisztességtelenül történő megállapításának tilalmáról szóló rendelkezését.

- 2) A Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. 63. § (6) bekezdése alapján a Tpv. 63. § (2) bekezdés bb) pontja szerinti száznyolcvan napos határidőt száznyolcvan nappal meghosszabbította.

II.

A tényállás

- 3) A FŐGÁZ Rt. főtevékenysége a földgázelosztás és a földgáz közüzemi szolgáltatás, a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény (a továbbiakban: GET) alapján a Magyar Energhiahivatal (a továbbiakban: MEH) által kibocsátott működési engedélyben meghatározott területen: Budapesten és 17 ahhoz közeli településen.
- 4) A FŐGÁZ Rt. által a működési területén lévő ún. közüzemi fogyasztók részére kizárólagosan értékesített földgáz legmagasabb hatósági árát a MEH javaslatára a gazdasági és közlekedési miniszter határozza meg, a GET 48-49. §-aiban szabályozott módon.
- 5) A FŐGÁZ Rt. szolgáltatási területén, a gázszolgáltatáshoz kapcsolódóan szerelési tevékenységet is végez a fogyasztók részére. Ezek között vannak olyanok, amelyeket a fogyasztó bármely más vállalkozással is elvégeztethet, az alábbiakat azonban kizárólag a FŐGÁZ Rt. nyújthatja:
- csatlakozóvezeték és fogyasztói berendezés tervfelülvizsgálata (50 m³/óra alatti teljesítmény esetén díjmentes; GET 22. § (2) bekezdés);
 - az elkészült csatlakozóvezeték és fogyasztói berendezés műszaki biztonsági ellenőrzése (50 m³/óra teljesítmény alatt ingyenes; GET 22. § (4) bekezdés);
 - új fogyasztó bekapcsolása esetén az ellenőrző tömörségi próba, csatlakozó és fogyasztói vezeték gáz alá helyezése, háztartási fogyasztóknál a nyomásszabályozó felszerelése és üzembe helyezése, a gázmérő felszerelése és üzembe helyezése, oktatás (maximált díját a 4/2004. (I. 19.) GKM rendelet az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról, valamint a 32/1995. (VIII. 8.) IKM rendelet a

gázelosztó vezetékekre vonatkozó hálózatfejlesztési hozzájárulásról tartalmazza);

- fogyasztóváltozás esetén a gázmérő felülvizsgálata, ellenőrzése, a gázmérő leolvasása, helyszíni jegyzőkönyv felvétele (111/2003. Korm. rendelet 2. sz. melléklet);
- gáz alatti vezetéken, vagy annak tartozékán a gáz kilépését lehetővé tevő munkálatok: elosztói engedélyes tulajdonában lévő nyomásszabályozó és tartozékai szerelése, az elosztói engedélyes tulajdonában lévő gázmérő és tartozékai szerelése (GET 41. § (7) bekezdés);
- leágazó elosztóvezeték és csatlakozóvezeték összekötése, az üzemelő gázvezeték megbontása, vezeték gáztalanítása, gáz alá helyezése (GET 28. § (3) bekezdés).

- 6) Azon szerelési tevékenységeiért, melyeket a GET rendelkezései alapján nem köteles díjmentesen végezni, a FŐGÁZ Rt. díjat számít fel az azt igénybevevő fogyasztónak az általa kidolgozott Szolgáltatási és Javítási Díjszabás-ban, illetve Csőfektetési Árjegyzék-ben (a továbbiakban együtt: Árjegyzék) foglaltak szerint.
- 7) Az Árjegyzék tartalmazza az adott tevékenységhez szükséges „Anyagár”-at, az elvégzéséhez szükséges munkaidőt (Normaidő) és az annak figyelembevételével a FŐGÁZ Rt. által kialakított „Szerelői óradíj”-ak alapján számított „Munkadíj”-at. Abban az esetben, ha valamely tevékenység nem szerepel az Árjegyzékben, illetve nincs irányadó normaidő, akkor a Munkadíj a Szerelői óradíj és a tényleges munkaidő szorzata.
- 8) Adott évi Szerelői óradíjak kialakításánál a FŐGÁZ Rt. a szerelési tevékenységet végző szervezetei előző évi tényleges költségeiből indul ki, növelve azt az adott évre tervezett inflációval, valamint 8,5 százalékos nyereséggel. A FŐGÁZ Rt. által 2002-2005. években alkalmazott nettó (ÁFA nélküli) Szerelői óradíjakat az 1. táblázat mutatja be.

A FŐGÁZ Rt. nettó Szerelői óradíjai

Megnevezés	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év
Szaktanácsos óradíja	4.465	4.810	5.340	5.700
Betanított munkás óradíja	4.170	4.430	4.960	5.300
Szerelőpár óradíja	8.635	9.240	10.300	11.000

- 9) Az Árjegyzék szerint az Anyagáron és a Szerelői óradíjon alapuló Munkadíjon túlmenően a FŐGÁZ Rt. Kiszállási díjat is érvényesít, melynek meghatározásakor a használt gépjárművek előző évi tényadatok alapján meghatározott egy km-re eső költségét, valamint a szerelő(k)nek az úton eltöltött időre (átlagosan 10 km-es utat figyelembevéve:15 perc) jutó szerelői óradíját vette figyelembe. Az előzőek szerint számított nettó kiszállási díj mértéke 2004. évben 389.- Ft/km, 2005. évben pedig 416.- Ft/km.
- 10) A FŐGÁZ Rt. előzőekben részletezett díjtételei Üzletszabályzatának 3. sz. függelékét képezik. Az Üzletszabályzatot a MEH 498/2003. számú határozatában jóváhagyta. A MEH nyilatkozata szerint azonban a vizsgálat tárgyát képező díjakat nem vizsgálta, jóváhagyó határozata csak azt jelenti, hogy határozatban állapítja meg, hogy a FŐGÁZ Rt. a jogszabályi kötelezettségeinek eleget tett.
- 11) Az ország más területein – a FŐGÁZ Rt-vel azonos szabályozási feltételek mellett – tevékenykedő gázszolgáltató vállalkozások által érvényesített Szerelési óradíjakat és Kiszállási díjakat a 2. táblázat foglalja össze.

A gázszolgáltatók által érvényesített nettó díjak

Vállalkozás	Szerelői óradíj	Kiszállási díj
FŐGÁZ Rt.	Betanított munkás: Szakmunkás:	4 960 5 340 Budapesten (nem ipari): Budapesten (ipari): Tápióság:
DDGÁZ Rt.	Szakmunkás: Műszaki ellenőr: Fogyasztói rendszer ellenőr: Tervfelülvizsgáló: Mérnök:	2 600 3 200 3 480 3 480 5 200 telephelyen belül: telephelyen kívül 40 km-ig: 40 km felett
ÉGÁZ Rt.	egységes	2 960 egységes
DÉGÁZ Rt.	egységes	2 960 egységes
KÖGÁZ Rt.	egységes	3 000 telephelyen belül: 25 km-ig: 25 km felett:
TIGÁZ Rt.	Építőipari szolgáltatás: Hatósági jellegű szolg:	3 100 3 500 1 280 2 720 2 000 + 84 Ft/km 1 500 1 500 1 320 2 200 176 Ft/km 310-3 100

- 12) A Gazdasági Versenyhivatal megkeresett mintegy 30 vállalkozást (ebből 21 adott érdemi választ), melyek háztartási és nem-háztartási (de nem ipari) fogyasztók részére végeznek gázszerelési munkákat Budapesten és vidéken. A vállalkozások óradíja eltérően alakult: vidéken jellemzően kisebb volt, mint a fővárosban, valamint a kisebb dolgozószámmal és infrastruktúrával működő cégek is alacsonyabb óradíjat alkalmaztak, mint nagyobb vetélytársaik. A 2-3 főt foglalkoztató cégek nettó rezsioradíja 800-2500 Ft, míg az ennél nagyobb és komolyabb felszereltségű vállalkozások nettó óradíja 2500-3600 Ft között mozgott. A óradíjba kalkulált nyereség mértéke is széles skálán mozog, a válaszadók 8-25%-os haszonnal dolgoznak. A kiszállási díj mértéke a kereslettől függően akár 0 Ft is lehet, jellemzően 25 km-es körzeten belül 1000-2000 Ft (Budapesten akár 2800 Ft) költséget számítanak fel, illetve nettó 60-210/km díjat.

III.

A vizsgálati jelentés

- 13) A Tpv. 71. § szerinti vizsgálati jelentésben a vizsgáló az alábbi főbb megállapításokat tette.
- 13.1. A Szerelői óradíj megállapításához a FŐGÁZ Rt. által figyelembevett összes költségen belül nem kerülnek elkülönítésre a költségek aszerint, hogy azok

melyik fogyasztói kör (háztartási/nem háztartási – ipari) érdekkörében merültek föl. A költségek között aszerint sem történik semmilyen elkülönítés, hogy azok jellemzően ingyenesen vagy jellemzően árbevétel fejében végzendő tevékenységek kapcsán merültek föl. Ezekből következően az egységes Szerelői óradíj révén a fogyasztók (elsősorban a háztartási fogyasztók) olyan költségekhez is hozzájárulnak, amik – akár még közvetve sem – a számukra elvégzett szolgáltatás kapcsán merültek fel.

- 13.2. A FŐGÁZ Rt. költségelszámolója nem eléggé transzparens. A Szerelői óradíj az egy dolgozóra eső bérköltségen (és az ahhoz kapcsolódó járulékokon) felül tartalmazza a rezsiköltséget is, ami olyan elemekből tevődik össze, mint az adott szervezeti egység működéséhez szükséges általános anyagköltségek, az igénybe vett szolgáltatások költsége (munkaruha, telefon, utazási hozzájárulás, stb.), eszközök értékcsökkenési leírása, épület költségek, egyéb költségek (informatikai, irányítási, karbantartási, stb.). A Szerelői óradíj kiszámításakor az egyes költségek és ráfordítások, illetve a leadott teljesítmény (munkaórák) között nem történik elkülönítés aszerint, hogy azok a háztartási, a nem háztartási, illetve nagyfogyasztók érdekkörében – vagy esetleg közvetlenül egyikében sem – merültek föl. Az egyes fogyasztói csoportok részére végzett munkák bonyolultsági foka és a használt gépek, járművek, háttérszolgáltatások eltérő költségigénye indokoltá tennék a különböző fogyasztói csoportok igényeit kielégítő szervezeti egységek szerinti költségek elkülönült kezelését. Ennek hiányában az egységes Szerelői óradíj révén a fogyasztók olyan költségekhez is hozzájárulnak, amelyek adott esetben még közvetve sem kapcsolódnak a részükre elvégzendő szerelési munkákhoz.
- 13.3. A megkérdezett többi öt gázszolgáltató Szerelői óradíja és Kiszállási díja is jelentősen kisebb a FŐGÁZ Rt. által alkalmazott díjknál, annak ellenére, hogy az általuk kezelt vezetékhálózat és szolgáltatási terület jóval nagyobb a FŐGÁZ Rt.-énél. Noha a FŐGÁZ Rt. látja el szám szerint a második legnagyobb fogyasztói kört, az ilyen szempontból legnagyobbnak minősülő TIGÁZ Rt. is alacsonyabb díjakat alkalmaz.
- 13.4. A megkérdezett versenypiaci szereplők Szerelői óradíjai és Kiszállási díjai nagyban függték attól, hogy az adott gázszerelő vállalkozás hány személyt foglalkoztat, az ország melyik részén működik és milyen infrastrukturális

háttérrel. A legmagasabb díjak azonban itt is jelentősen alulmúlták a FŐGÁZ Rt. díjait.

- 14) A vizsgáló a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a FŐGÁZ Rt. árbevételes gázszerelési tevékenységeinek árszabása nem felel meg a legkisebb költség követelményeinek és indokolatlanul magas anyagi terheket ró a gázszerelési szolgáltatásokat igénybe vevő fogyasztókra, ezért indítványozta:
- a) annak megállapítását hogy a FŐGÁZ Rt. részéről megvalósult a Tpv. 21.§-ban megfogalmazott tilalmak megsértése;
 - b) a Tpv. 77. § (1) bekezdésének g) pontja alapján a FŐGÁZ Rt-nek a jogsértő magatartást megvalósító Szerelői óradíj és költségelszámolási rendszer átalakítására kötelezését és transzparenssé tételét.
- 15) A vizsgáló a bírság kiszabásának mellőzését indítványozta figyelembevételre, hogy
- szándékosság a FŐGÁZ Rt. részéről nem vélelmezhető, az eljárás folyamán messzemenőkéig együttműködőnek bizonyultak;
 - a MEH üzletszabályzatot jóváhagyó határozata nem emeli ki kifejezetten, hogy az engedély a függelékek tartalmára (amelyben vizsgált tevékenységekre irányadó Árjegyzék található) nem terjed ki, ezért a FŐGÁZ Rt. gyakorlatát vélelmezhetette jóváhagyottnak;
 - a jogellenes gyakorlatból származó nettó árbevétel összes árbevételen belüli aránya alacsony.

IV.

A FŐGÁZ Rt. álláspontja

- 16) A FŐGÁZ Rt. vitatta, hogy visszaélt volna gazdasági erőfölényével, ezért kérte az eljárás megszüntetését.
- 17) Hivatkozott arra, hogy a MEH a vizsgálat tárgyát képező díjait az Üzletszabályzat részeként jóváhagyta.

18) A más gázszolgáltató vállalkozásoknál magasabb díjai tekintetében hivatkozott arra, hogy

- a) egyrészt az származhat a működési költségek eltérő számbavételéből (a FŐGÁZ Rt. Szerelési óradíjaiban a szervezeti költségek teljes átterhelését valósítja meg);
- b) másrészt működési területén (Budapesten) vannak olyan specialitások, amelyek magasabb fajlagos működési költségeket okozhatnak, így
 - Budapesten az átlagbérek magasabbak, ami magasabb közterhet is jelent;
 - a közlekedés jellegzetességei miatt Budapesten a gépjárművek üzemanyag-felhasználása nagyobb a vidékinél;
 - a belváros utcáiban parkolási díjat kell fizetni;
 - a közterület foglalás költségei magasabbak;
 - burkolatbontások szükségesek.

19) A díjak meghatározásával kapcsolatos költségszámítás tekintetében a FŐGÁZ Rt. az alábbiakra hivatkozott.

- a) A szerelői óradíjak megállapításánál a munkát végző szervezetek előző évi tény költségeit veszi figyelembe. A szervezeti költségek közé olyan általános költségtételek tartoznak, amelyek közvetlenül nem kapcsolhatók egy-egy tevékenységhez, így:
 - anyagköltség (a szervezetek „általános” jellegű anyagfelhasználása – papír, villanyszerelési anyagok, stb.);
 - igénybevett szolgáltatások (munkaruha, telefonköltség, a munkáltató által fizetett utazási hozzájárulások);
 - személyi jellegű ráfordítások (bérek és azok járulékai, táppénz);
 - értékcsökkenési leírás (szellemi termékek, műszaki berendezések, stb.);
 - épületköltségek (a szervezetek által használt épületek költségei);
 - egyéb költségek (informatikai költségek, a villamos és energia osztály által a szervezet részére végzett karbantartási munkák költségei, irányítási költségek, stb.).

Ezen költségek esetében – jellegükből adódóan – nem történhet elkülönítés sem olyan tekintetben, hogy díjmentesen vagy árbevételért végzett

tevékenység érdekében, sem olyan tekintetben, hogy mely fogyasztói kör érdekében merült fel.

- b) A tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó költségeket – anyagköltség, munkagépek költségei, a kiszálláshoz kapcsolódó gépjármű költségek – külön gyűjti, így biztosított, hogy a szervezeti költségek közé nem kerülnek olyan költségelemek, amelyek egyértelműen valamely munkához/tevékenységhez kapcsolódnának.

V.

Jogi értékelés

- 20) A Versenytanács elsőként a FŐGÁZ Rt. azon hivatkozását értékelte, mely szerint a vizsgálat tárgyát képező díjait a MEH jóváhagyta (lásd 17. pont), ez ugyanis kizárhatná a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörét. Az adott esetben azonban egyrészt a MEH úgy nyilatkozott, hogy az Üzletszabályzat jóváhagyása nem jelenti egyben az annak függelékében szereplő díjak jóváhagyását, másrészt – és ez a lényegesebb – a GET és más jogszabály sem biztosít a MEH részére ilyen hatáskört.
- 21) Az előzőek alapján a Versenytanács érdemben vizsgálta, hogy a FŐGÁZ Rt-nek a vizsgálat tárgyát képező díjai sértik-e a Tpv. 21. § a) pontját, mely szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélve tisztességtelenül vételi árakat meghatározni. A kialakult versenyfelügyeleti gyakorlat szerint tisztességtelenül megállapítottnak minősül az eladási ár, ha túlzottan magas.

A gazdasági erőfölény

- 22) Az előzőek szerint jogsértés elkövetésének elengedhetetlen feltétele az esetleges elkövető gazdasági erőfölényes helyzete. A Tpv. 22. § (1) bekezdése értelmében gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie

versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

23) Az adott esetben érintett

- árupiacoknak (Tpvt. 14. § (2) bekezdés) – ésszerű helyettesítő áru hiányában – a vizsgált gázszerelési szolgáltatások;
- földrajzi piacnak (Tpvt. 14. § (3) bekezdés) pedig a FŐGÁZ Rt. működési területe

minősül, melyek által meghatározódó érintett piacnak a FŐGÁZ Rt. egyedüli szereplője, így ezeken az érintett piacokon gazdasági erőfölényes helyzete – általa sem vitatottan – fennáll.

24) A fogyasztó által a FŐGÁZ Rt. által végzett szerelési szolgáltatásokért fizetendő ellenértéknek (árnak) – az értelemszerűen csak egyedileg vizsgálható Anyagáron kívül – két meghatározó eleme van: a valamennyi szerelési tevékenységre azonos Szerelői óradíjak és az egyes tevékenységekre külön-külön megállapított Normaidők. Az utóbbiak tekintetében a vizsgálat nem tárt fel olyan általános jellegű problémát, amely azt valószínűsítene, hogy a FŐGÁZ Rt. által alkalmazott normaidők az indokoltnál magasabbak lennének. Ezért a Versenytanács a Szerelői óradíjak megállapításának módját és mértékét vizsgálta. Azok esetlegesen túlzottan magas volta ugyanis – a többi tényező reális megállapítása esetén is – tisztességtelenül megállapított árhoz vezet.

Az árösszehasonlítás lehetőségei

25) A túlzottan magas ár megállapításához a legnagyobb problémát annak az árnak a meghatározása jelenti, amellyel összehasonlítva meg lehet ítélni a vizsgált árat. A probléma gyökere az, hogy a gazdasági erőfölényből adódóan az érintett piacon általában csak az az ár érvényesül, amelynek túlzott voltát meg kellene ítélni. Az összehasonlítás kézenfekvő módja az áru valamely másik földrajzi piacon érvényesülő árának alapulvétele, melynek két általános feltétele van:

- a) a másik földrajzi piac nem erőfölényes piac, vagyis az azon érvényesülő ár versenyár;

- b) a vizsgált piacon és a másik piacon a gazdálkodás objektív feltételei azonosak, vagy csak olyan eltérések vannak közöttük, amelyek árakra gyakorolt hatása megfelelő hibahatár mellett számszerűsíthető, és így az eltéréseket kifejező korrekciókkal az árak összehasonlíthatóvá tehetők.
- 26) Az előzőek szerint összehasonlítás szempontjából a Versenytanács elsőként a többi – a FŐGÁZ Rt-ével azonos szabályozási körülmények között tevékenykedő – gázszolgáltató vállalkozások díjait vizsgálta. Ezek a vállalkozások saját földrajzi piacaikon szintén gazdasági erőfölényben vannak, ami a – 25.a. pontban foglaltak alapján – általában kizárja az árösszehasonlítást. A Versenytanács álláspontja szerint azonban különbséget kell tenni két eset között:
- ha a vizsgált ár alacsonyabb, mint a másik földrajzi piacon érvényesülő ár (melyről az erőfölény következtében nem zárható ki, hogy túlzottan magas), az nem elégséges a túlzottan magas ár kizárásához (Vj–93/2003.);
 - ha viszont a vizsgált ár (mint jelen esetben) érzékelhetően magasabb, mint a másik földrajzi piac(ok)on érvényesülő ár(ak), akkor az alapot adhat a túlzottan magas ár megállapítására, ha kizárható, hogy a többi földrajzi piacon az árak nem túlzottan alacsonyak (Tpvt. 21. § h) pont).
- 27) Az adott esetben a Versenytanács gyakorlatilag kizárhatónak ítélte azt, hogy a FŐGÁZ Rt-n kívüli többi gázszolgáltató vállalkozás túlzottan alacsony gázszerelési árakat alkalmazna. Annak gazdaságilag ésszerű indokai (a versenyzés, vagy a verseny korlátozása) ugyanis nem életszerűek, mert a többi gázszolgáltató vállalkozás is kizárólagosan végezheti a gázszerelési tevékenységet. A Versenytanács ugyanakkor nem látta megvalósulni az árösszehasonlítás 25.b. alatti feltételét. Osztotta ugyanis a FŐGÁZ Rt-nek a Budapesten és az ország más területein végzett gázszerelési tevékenység gazdasági feltételeinek eltérésére vonatkozó álláspontját (lásd 18.b. pont), mindenekelőtt a bérköltések tekintetében, amit alátámasztottak a vizsgálat során a gázszerelési tevékenységet versenykörülmények között végző vállalkozások körében elvégzett felmérés adatai is (lásd 12. pont).
- 28) Az előzőekre tekintettel a Versenytanács álláspontja szerint a többi gázszolgáltató vállalkozás, illetve a FŐGÁZ Rt. Szerelési díjai közötti eltérés nem ad alapot annak megállapítására, hogy a FŐGÁZ Rt. díjai a Tpvt. 21. § a) pontjába ütköznek.

- 29) A FŐGÁZ Rt. és a gázszerelést főtevékenységként végző vállalkozások objektív gazdálkodási feltételei jelentősen eltérnek egymástól, ezért a Versenytanács a 25.b. pontban foglaltak alapján ez utóbbiak díjaival történő összehasonlítást sem tekintette a Tpv. 21. § a) pontja szempontjából releváns következtetések levonására alkalmasnak.

A költségek vizsgálata

- 30) A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint a Tpv. 21. § a) pontjába ütközően tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősül az ár, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozam alapján adódó („tisztességes”) nyereség összegét (Elvi állásfoglalások 78.).
- 31) A FŐGÁZ Rt. által a Szerelési díj meghatározásához alapul vett költségek arányában számított 8,5 százalékos nyereséget (mely a díj arányában kevesebb, mint 8 százalék) a Versenytanács nem ítélte túlzottnak. A nem túlzottan magas nyereség mellett is lehet azonban az ár tisztességtelenül megállapított, ha az gazdaságilag indokolatlan költségekre is fedezetet biztosít.
- 32) A Versenytanács eddigi gyakorlata alapján (kábeltelevíziós vállalkozások díjainak vizsgálata; például: Vj-93/2003.) nem ítélte gazdaságilag indokolatlannak azt, hogy a FŐGÁZ Rt. adott évre vonatkozó Szerelési óradíjai meghatározásakor előző évi költségeit az adott évre tervezett inflációval növelte. Ezért a Versenytanács azt vizsgálta, hogy a FŐGÁZ Rt. miként határozza meg az előző évi tényleges költségeit.
- 33) A több tevékenységet végző vállalkozások (mint a FŐGÁZ Rt.) esetében a költségeknek minden esetben két elvileg elkülöníthető csoportja létezik: az egyes tevékenységekhez (FŐGÁZ Rt. estében pl. gázszolgáltatás, gázszerelés) közvetlenül hozzárendelhető költségek; illetve a kizárólag a vállalkozás szintjén értelmezhető (az egyes tevékenységek szempontjából: közvetett) költségek. Ha pedig az egyes tevékenységeken belül további résztevékenységek (áruszolgáltatás csoportok) is vannak (a FŐGÁZ Rt. esetében a gázszerelési tevékenységen belül például: ingyenes-árbevételes, illetve ipari-háztartási fogyasztó részére), akkor az adott tevékenység

egésze szempontjából közvetlen költségek is tovább osztódnak az egyes áru (szolgáltatás) csoportok közvetlen költségeire és csak a tevékenység szintjén értelmezhető (az egyes áruk szempontjából közvetett) költségekre. Az előzőek értelemszerűen igazak árucsoport-áru viszonylatban is.

- 34) A vizsgálat a Szerelői óradíj tekintetében nem azonosított olyan költségeket, amelyek a FŐGÁZ Rt. egésze szempontjából gazdaságilag indokolatlannak minősülnének. Kifogásolta ugyanakkor a vizsgáló a közvetett költségek FŐGÁZ Rt. általi számbavételi módját, nevezetesen azt, hogy a FŐGÁZ Rt. a szerelési tevékenységhez kapcsolódó (annak szintjén: közvetlen) költségeket az egyes eltérő jellemzővel rendelkező szerelési tevékenységi-csoportok (pl. ingyenes-árbevétel) tekintetében nem különíti el, így egyes fogyasztói csoportok (a vizsgálat szerint elsősorban a háztartási fogyasztók) olyan költségekhez is hozzájárulnak, amelyek nem a számukra végzett szolgáltatás kapcsán merültek fel.
- 35) A Versenytanács álláspontja szerint a költségelszámolás során két okból terhelődhetnek gazdaságilag indokolatlan költségek valamely árura.
- a) A vállalkozás valamely árut közvetlenül terhelő költséget közvetettnek minősít, mely költség így más árukat is terhel.
 - b) A vállalkozás „nem megfelelően” osztja szét a közvetett költségeket az egyes áruk között.
- 36) A Szerelői óradíj FŐGÁZ Rt. által alkalmazott meghatározási módja azt jelenti, hogy
- a) egyrészt a gázszerelési tevékenység valamennyi költségét (az Anyagár kivételével) az egyes szerelési szolgáltatás fajták és típusok szempontjából közvetett költségnek minősíti a FŐGÁZ Rt.;
 - b) másrészt a költségeket az egyes szolgáltatásokra az azokra meghatározott normaidők arányában osztja szét.
- 37) A 35.a. pont alatti eset – megvalósulása esetén – elvileg vezethet túlzottan magas árakhoz. A vizsgálat azonban erre csak általában hivatkozott, és nem azonosított olyan költséget, amely közvetlenül elszámolható lenne. Erre is tekintettel a Versenytanács nem tudta kétségbe vonni a FŐGÁZ Rt. azon hivatkozását, hogy az Anyagár

kivételével nincs olyan költség, amely egyértelműen hozzárendelhető lenne valamely konkrét szerelési szolgáltatásához (szolgáltatás típusához).

- 38) A 35.b. pont tekintetében a Versenytanács szükségesnek tartja annak rögzítését, hogy (a kábeltelevíziós vállalkozások díjainak vizsgálata során) kialakított gyakorlata szerint a közvetett költségek, tevékenységek-árucsoportok-árak közötti felosztásának vállalkozás által alkalmazott módszere a Tpv. alapján csak akkor vezethet túlzottan magas árhoz, ha annak révén a vállalkozás a gazdaságilag indokoltan felmerülőnél több közvetett költséget oszt fel az egyes tevékenységek-árucsoportok-árak között. A FŐGÁZ Rt. által alkalmazott normaidőn alapuló költségfelosztás mellett – miután az alkalmazott normaidőről nem volt megállapítható, hogy azok gazdaságilag indokolatlan mértékűek lennének (lásd 24. pont) – az elvileg sem állhat fenn.
- 39) Az előzőek alapján a Versenytanács álláspontja szerint a FŐGÁZ Rt. által alkalmazott Szerelési óradíjak és így az azokon alapuló a fogyasztók felé érvényesített árak a 30) pontban foglaltak szerint sem minősülnek a Tpv. 21. § a) pontjába ütközően túlzottan magasnak.
- 40) A FŐGÁZ Rt. Kiszállási díjat nagyobb részben a Szerelési óradíjak, kisebb részben pedig az előző évi tényleges gépjárműköltségek határozzák meg. A Szerelési óradíjak az előzőek alapján nem tekinthetők túlzottan magasnak, a gépjárműköltségek tekintetében pedig nem volt megállapítható, hogy azok gazdaságilag indokolatlanok lennének. Ezért a FŐGÁZ Rt. Kiszállási díjai sem tekinthetők a Tpv. 21. § a) pontjába ütközően túlzottan magasnak.

A döntés

- 41) Mindezek alapján a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés j) pontja szerinti határozatában a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján – bizonyított jogsértés hiányában – az eljárást megszüntette.
- 42) Az eljárás megszüntetésére tekintettel a vizsgálat által indítványozott kötelezettség előírás a Tpv. 77. § (1) bekezdés g) pontja alapján nem alkalmazható. Megjegyzi a Versenytanács azt is, hogy az indítványozott kötelezettség (a költségelszámolás

átláthatóvá tétele) előírására még a jogsértés (túlzottan magas ár) esetleges megállapítása esetén sem lenne mód. Kötelezettségként ugyanis kizárólag olyan magatartás írható elő, amelynek esetleges nem teljesítése egyértelműen megállapítható (és így a határozat végrehajtása elrendelhető), ami az adott esetben nyilvánvalóan nem áll fenn. Utal a Versenytanács arra is, hogy a Tpvt. alapján konkrét kötelezettség sem írható elő a vállalkozás részére árai kiszámítására vonatkozóan. Azt az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (Átv.) mellékletében feltüntetett termékekre (szolgáltatásokra), kizárólag az ott feltüntetett miniszter írhat elő, az Átv. 9. § (1) bekezdésében foglaltak szerint.

43) Megjegyzi továbbá a Versenytanács, hogy az eljárás tervezett megszüntetése nem jelenti azt, hogy a gázszolgáltató vállalkozások által, működési területükön kizárólagosan végezhető gázszelési szolgáltatások díjmegállapítása aggálymentes lenne. Álláspontja szerint ugyanis nem helyes megoldás az, ha a vállalkozás szabadon alakíthatja azon tevékenységeinek díjait, amelyek esetében jogilag is védett monopóliumhelyzetben van. Az adott esetben ennek elkerülésére két elvi lehetőség is kínálkozik.

- a) Azon gázszelési szolgáltatások körének a bővítése, amelyeket nem csak a gázszolgáltató vállalkozás végezhet. Ennek célszerűségét az is alátámasztja, hogy a vizsgálat által végzett felmérés szerint a (gáz)szelést az arra specializálódott vállalkozások olcsóbban (hatékonyabban) képesek elvégezni.
- b) Azon gázszelési szolgáltatások esetében, amelyeknél biztonsági (vagy más szakmai) szempontból az a) pont alatti megoldás nem járható út, indokolt a díjak hatósági megállapítása. Ehhez nem feltétlenül szükséges ezeknek a díjaknak a tételes megállapítása: lehetséges, sőt célszerű azon gázszelési szolgáltatásoknak a bővítése, melyeket a gázszolgáltató ingyenesen köteles végezni, azokkal kapcsolatos költségeinek a gáz hatósági árában való megtérítése mellett.

44) A határozat bírósági felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezés a Tpvt. 83. § (1)-(2) bekezdésén alapul.